

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 3720

16 Ekim 2020 tarihinde İstanbul'da imzalanan ekli "Türkiye-Ukrayna Hükümetlerarası Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu On İkinci Dönem Toplantısı Protokolü"nin onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

20 Mart 2021

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE - UKRAYNA HÜKÜMETLERARASI TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ KOMİSYONU ON İKİNCİ DÖNEM TOPLANTISI PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti arasında 4 Mayıs 1992 tarihinde imzalanan Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın X. maddesi uyarınca kurulan Türkiye-Ukrayna Hükümetlerarası Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu'nun (bundan böyle "Komisyon" olarak anılacaktır) On İkinci Dönem Toplantısı 16 Ekim 2020 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Türk Heyetine Milli Savunma Bakanı Sayın Hulusi Akar, Ukrayna Heyetine ise Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanı Sayın Ihor Petraško başkanlık etmişlerdir.

Komisyonun uzman seviyesindeki teknik toplantısı 15-16 Eylül 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak, dost ve yapıcı bir atmosferde gerçekleştirilmiştir.

Her iki heyet listeleri sırasıyla EK-I ve EK-II'de yer almaktadır.

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın 3 Şubat 2020 tarihinde Ukrayna'ya resmi ziyareti ve Ukrayna Cumhurbaşkanı Sayın Vladimir Zelensky ile ikili görüşmesi sırasında alınan kararları dikkate alarak, iki ülke arasındaki stratejik işbirliğini daha da geliştirme ve karşılıklı uzlaşılan öncelikli alanlarda özellikle ticari ve ekonomik ilişkilerde işbirliğini uzun vadede geliştirme niyetlerini teyit etmişlerdir.

Komisyon toplantısının sonuçları aşağıdaki gibidir:

1. TİCARİ İLİŞKİLER

1.1 Taraflar, COVID-19 pandemisinin ticari ilişkiler dâhil dünyadaki ekonomik durum üzerinde önemli bir olumsuz etkisinin bulunduğuna işaret etmişlerdir. Taraflar, Türkiye'nin Ukrayna ile ikili ticaretinde yıllardır açık verdiğinin ve bu açığın 2020 yılında kısmen düştüğünün altını çizmişlerdir. Ukrayna Tarafı, Ukrayna'nın Türkiye'ye ihracatının 2020 yılında düştüğünü vurgulamıştır. Taraflar, müteakip alanlar yoluyla ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin daha fazla geliştirilmesinin önemini vurgulamışlardır:

- Türk ve Ukraynalı temsilcilerin katılımlarının kolaylaştırılması için iki ülke arasında uluslararası fuarların, forumların ve sunumların düzenlenmesi konusunda bilgi değişimi yapılması;
- Ticaret heyetleri de dâhil iş organizasyonları düzenlenmesi;
- Ticaret ve Sanayi Odaları düzeyinde ikili işbirliğinin geliştirilmesi ve Türkiye-Ukrayna İş Konseyi'nin etkinliğinin artırılması.

1.2 Taraflar, vergiler ile diğer doğal ve beşeri zorluk durumlarında iki ülke arasındaki derin istişareler ve yakın işbirliğinin önemini altını çizmişlerdir.

1.3 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti arasında Serbest Ticaret Anlaşması'nın sonuçlandırılmasına yönelik müzakerelerin başarıyla tamamlanması Tarafların ortak görevidir. Bu doğrultuda:

- Taraflar, mevcut tarife tavizlerinin Türkiye Cumhuriyeti ve Ukrayna arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 8. Toplantısı çerçevesinde imzalanan Mutabakat Zaptında mutabık kalınan prensipleri dikkate alarak geliştirilmesi konusunda anlaşmışlardır. Bu kapsamda, Türk Tarafı gözden geçirilmiş teklif listesini Ukrayna Tarafına 28 Ağustos 2020 tarihinde, Ukrayna Tarafı ise gözden geçirilmiş teklif listelerini Türk Tarafına 9 Ekim 2020 tarihinde iletmıştır.
- Taraflar, ticari ve ekonomik ilişkilerde karşılıklı faydayı derinleştirecek ve genişletecek olan bu Anlaşmanın tamamlanmasına yönelik müzakere sürecinin 2020 yılı sonundan önce tamamlanmasını teminen ileri düzeyde çaba gösterilmesi hususunda anlaşmışlardır.

1.4 Türk Tarafı, Türkiye menşeli ürünlere karşı Ukrayna'nın başlattığı ticari soruşturmalarda kaydedilen artışın Türkiye ve Ukrayna'nın ikili ticari ilişkileri geliştirmeye yönelik karşılıklı hedefine uygun olmadığını altını çizmiştir.

1.5 Ukrayna tarafı, yürütülen ticaret önlemleri uygulamalarının ulusal mevzuat ve DTÖ kurallarına tam uyum içinde uygulandığını ve söz konusu önlemlere başvurulmasının adil ticaretin sağlanması ihtiyacından ileri geldiğini vurgulamıştır.

2. YATIRIM ALANINDA İŞBİRLİĞİ

2.1 Ukrayna Tarafı, Ukrayna'nın yatırım potansiyeli ve Türk yatırımcılarının Ukrayna'daki endüstri parkı ağının inşasına ve imtiyazlar dahil kamu özel ortaklığı (PPP) projelerine ilgisinin çekilmesi hakkında bilgi vermiştir.

2.2 Türk Tarafı, organize sanayi bölgeleri alanındaki tecrübelerini paylaşmaya hazır olduğunu ifade etmiştir.

2.3 Ukrayna Tarafı, özellikle İmtiyazlar Hakkında yeni Ukrayna Kanunu olmak üzere PPP'ye ilişkin son yasal değişikliklere dikkat çekmiş ve ilk şeffaf imtiyazlı liman ihalesinin gerçekleştirildiğini not etmiştir.

2.4 Taraflar, yatırımlar ve PPP alanında işbirliğinin yoğunlaştırılmasının ülkeler arasında ikili işbirliğinin geliştirilmesi için öncelikli alanlardan biri olduğunu not etmişlerdir.

2.5 Ukrayna Tarafı, Türk iş dünyası temsilcilerini, Ukrayna Bakanlar Kabinesi tarafından COVID-19'un yayılmasının önlenmesi amacıyla uygulanan karantina ve kısıtlayıcı önlemlerin sona ermesinden sonra, başta geniş ölçekli özelleştirmeler olmak üzere Ukrayna'daki özelleştirme sürecine davet etmiştir.

2.6 Türk tarafı, Türk iş insanlarını bilgilendirmek amacıyla Ukrayna'nın özelleştirme projeleri listesini talep etmiştir.

3. GÜMRÜK ALANINDA İŞBİRLİĞİ

3.1 Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti ve Ukrayna Gümrük İdareleri arasında Ortak Gümrük Konseyi Hakkında Mutabakat Zaptı" imzalamasına yönelik istekliliklerini ifade etmiştir.

3.2 Türk Tarafı “Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı ve Ukrayna Devlet Gümrük İdaresi arasında İkili Ticaret İstatistiklerinin Değişimine Yönelik Mutabakat Zaptı” taslağını yeniden müzakere etmeye hazır olduğunu belirtmiştir.

3.3 Türk Tarafı, Türkiye ve Ukrayna gümrükleri arasında gümrük prosedürlerinin kolaylaştırılmasının her iki tarafa faydası olacağını yinelemiştir.

3.4 Taraflar, Türkiye ve Ukrayna arasında gümrük prosedürlerinin basitleştirilmesini teminen Basitleştirilmiş Gümrük Hattı Protokolü ve Yetkilendirilmiş Ekonomik Operatörlerin Karşılıklı Tanınması Anlaşması'nın hazırlanması ve imzalanmasına yönelik istekliliklerini ifade etmişlerdir.

3.5 Bu kapsamda, Türk Tarafı, Protokol ve Anlaşmaya yönelik Eylem Planının ilk taslaklarını Ukrayna Tarafına sunmaya hazır olduğunu belirtmiştir.

4. TEKNİK DÜZENLEMELER, STANDARTİZASYON, METROLOJİ, UYGUNLUK DEĞERLENDİRMESİ VE AKREDİTASYON ALANINDA İŞBİRLİĞİ

4.1 Taraflar, teknik düzenlemeler, standardizasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanında işbirliğinin yoğunlaştırılması konusunda anlaşmışlardır.

4.2 Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı ile Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı arasında teknik düzenlemeler, standardizasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanında yeni bir Bakanlıklararası anlaşma taslağının değerlendirilmesi sürecinin hızlandırılması hususunda anlaşmışlardır.

4.3 Taraflar, Türk Standardları Enstitüsü (TSE) ile Ukrayna Standardizasyon, Sertifikasyon ve Kalite Araştırma ve Eğitim Merkezi (UkrNDNC) arasında bir Mutabakat Zaptının, ilgili kurumların bir sonraki resmi toplantısında tamamlanması ve imzalanması hususunda anlaşmışlardır.

4.4 Taraflar, akreditasyon alanında uzmanlık ve bilgi paylaşımı yoluyla teknik işbirliğinin geliştirilmesi ve bu kapsamda diğer potansiyel işbirliği alanlarının araştırılması hususunda anlaşmışlardır.

4.5 Türk Tarafı, Helal Akreditasyon Kurumu'nun (HAK) Ukrayna ile helal standartları, akreditasyonu ve sertifikasyon hizmetleri konularında olası işbirliği alanlarını araştırmaya ve bu alanlarda bir teknik işbirliği çerçevesi geliştirmeye; ayrıca akreditasyon alanında tecrübe paylaşımı gerçekleştirmeye hazır olduğunu beyan etmiştir.

Türk Tarafı ayrıca, HAK'ın Ukrayna'da yerleşik helal belgelendirme kuruluşları ile üreticiler ve hizmet sağlayıcılar nezdinde faaliyetlerini tanıtmaya talebini belirtmiştir.

Bunun yanı sıra, Türk Tarafı, HAK'ın helal kalite altyapısı alanında Ukrayna'daki sektör paydaşlarına yönelik teknik eğitim vermeye ve Ukrayna'da mukim helal belgelendirme kuruluşlarını akredite etmeye hazır olduğunu vurgulamıştır.

4.6 Türk Tarafı, metroloji konusunda, aşağıdaki alanlarda işbirliği gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir:

- Kurumsal yapı, mevzuat ve metroloji uygulamaları hakkında ve piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirmeleri faaliyetlerine ilişkin tecrübe ve bilgi paylaşımı

- Yukarıda bahse konu alanlarda uzman deęişimi ve eğitim programları düzenlenmesi.

5. SANAYİ ALANINDA İŞBİRLİĞİ

5.1 Taraflar, sanayi alanında müteakip alanlarda işbirliğinin önemini vurgulamışlardır: makine ve mühendislik hizmetleri, metalürji işletmelerinin tasarımı, havacılık, otomotiv, tarım makineleri ve vagon üretimi.

5.2 Taraflar, Ukraynalı girişimcilerin Türkiye’de enerji ekipmanı üretimi için enerji projelerine katılım olanaklarını değerlendirme konusunda anlaşmışlardır.

5.3 Taraflar, Ukrayna topraklarında Türk araçlarının ve yedek parçalarının üretim yerine yönelik diyaloga başlanması konusunda anlaşmışlardır.

5.4 Ukrayna Tarafı, Türkiye Cumhuriyeti topraklarında kimyasal kok üretim tesislerinin inşası ve tasarımı için bilimsel ve teknik potansiyelin elverişlilięi konusunda bilgi vermiştir.

5.5 Türk Tarafı, Türkiye’de sanayide verimlilik ve dijital dönüşüm için kurulan Yeterlilik ve Dijital Dönüşüm Merkezi’nin (Model Fabrika) Ukrayna’ya transferine yönelik Çalışma Grubu tesis edilmesini önermiştir. Türk tarafı bu öneriye ilişkin olarak Ukrayna tarafına ilave bilgi iletecektir.

6. ULAŞTIRMA ALANINDA İŞBİRLİĞİ

6.1 Taraflar, 2018 yılında Ankara’da ve 2019 yılında Odesa’da gerçekleştirilen Karma Ulaştırma Karma Komisyonu toplantılarında yapılan çalışmalarını memnuniyetle not etmişlerdir.

6.2 Taraflar, Karadeniz feribot hizmetini kullanan kara ve demir yolu dahil olmak üzere, ülkeler arasında multimodal/kombine ulaştırmanın geliştirilmesinin önemini teyit etmişlerdir.

6.3 Taraflar, Türkiye ve Ukrayna limanları arasındaki feribot hizmetlerinin geliştirilmesine, özellikle Asya-Avrupa-Asya güzergahında gerçekleşen ilave transit kargo taşımacılığının cazip hale getirilmesine yönelik devam eden işbirliğinin önemini teyit etmişlerdir.

6.4 Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılıęı Anlaşmasını Deęiştiren Anlaşma’nın sonuçlandırılmasından duydukları memnuniyeti ifade etmiş ve Anlaşmanın uygun olan en kısa sürede imzalanmasına yönelik arzularını belirtmişlerdir.

6.5 Ukrayna Tarafı, Türk Tarafının başta doğal gaz, CNG ve LNG olmak üzere akaryakıtların taşınması ve kentsel nakliyesi (çevreye duyarlı bir şekilde) için şartların oluşturulması, desteklenmesi ve geliştirilmesine ilişkin tecrübelerinden bilgi ve heyet deęişimi yoluyla yararlanmaya yönelik isteklerini belirtmiştir.

6.6 Taraflar, 29 Eylül 2020 tarihinde çevrimiçi gerçekleştirilen Türkiye-Ukrayna Uluslararası Karayolu Ulaştırma Ortak Komisyonu toplantısından memnuniyet duymuşlardır. Bu Ortak Komisyon sonuçları temelinde çalışmalara devam edilecektir.

6.7 Türk Tarafı, iki ülke arasında sivil havacılık alanındaki ilişkilerin artarak gelişmesine ilişkin memnuniyetini belirtmiş ve ilişkilerin önümüzdeki dönemde daha da geliştirilmesi hususundaki güçlü arzusunu vurgulamıştır.

6.8 Taraflar, karayolu taşımaları için maliyet verimliliğini sağlamayı teminen liman hizmeti ücretleri hususunun Karma Ulaştırma Komisyonu veya Uluslararası Karayolu Ulaştırma Komisyonu'nda mümkün olan ilk fırsatta görüşülmesi konusunda anlaşmışlardır.

6.9 Taraflar, gemi inşası, yat inşası, gemi onarımı ve bakımı, gemi geri dönüşümü, deniz dibini tarama ve rıhtımların yeniden inşası için modern teknolojilerin oluşturulması ve uygulanması konusundaki işbirliği fırsatlarını vurgulamışlardır.

6.10 Türk Tarafı, demiryolu altyapısının inşası, çekici araçların imali, altyapı ve araçların bakım ve onarımı ve trafik yönetimi gibi teknik alanlara yönelik eğitim, danışmanlık ve tecrübe paylaşımı konularında iş birliğine hazır olduğunu beyan etmiştir.

6.11 Taraflar, doğal kaynaklardan ve zamandan tasarruf edilmesi de dâhil olmak üzere taşıma faaliyetlerinin modernize edilmesi ve ticaretin kolaylaştırılması amacıyla e-TIR ve e-İzin gibi dijital projelerin uygulanması için adım atılması konusunda anlaşmışlardır.

6.12 Taraflar, 1996 yılında imzalanan ve 2003 yılında tadil edilen Denizcilik Anlaşmasının yenilenmesini değerlendirme konusunda mutabık kalmışlardır.

7.ENERJİ, ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ

7.1 Taraflar, Türkiye-Ukrayna enerji ortaklığının stratejik öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir.

7.2 Ukrayna Tarafı, Türk Tarafına gaz depolama ve pompalama için Ukrayna'nın yer altı gaz depolarının kullanımı imkânının değerlendirilmesini teklif etmiştir. Taraflar, yeraltı gaz depolama olanaklarının kullanımı ve müşterek çalışılmasına ilişkin mevzuat ve uygulama hakkında işbirliği ve bilgi paylaşımının önemini ifade etmişlerdir.

7.3 Ukrayna Tarafı, Ukrayna'da yeraltı gaz depolarının mevcut kapasitesini, gümrük antrepo hizmetlerini ve rekabetçi tarifeleri vurgulamıştır. Ayrıca, 2020 yılında kurulan sınır ötesi doğalgaz taşınması (araçların geri dönmesi) konusundaki yeni olanakları not etmiştir.

7.4 Ukrayna Tarafı, LNG (bio-LNG dahil), CNG (bio-CNG dahil), LPG ve Hidrojen gibi alternatif yakıtlar geliştirilmesinde daha fazla işbirliği imkanyla, Türkiye'nin doğalgaz boru hattı altyapısı ve Türkiye'de yerleşik gelişmiş LNG ithalat terminallerinin kullanımı suretiyle Ukrayna'ya doğalgaz taşımacılığının pratik uygulamasının önceliğine Türk Tarafının dikkatini çekmiştir.

7.5 Taraflar, Türkiye ve Ukrayna'nın enerji arzı konusunda kaynak ve güzergâh çeşitlendirmesindeki çıkarlarını dikkate alarak, her iki ülkenin müşterek yararının ortaya çıkarılmasının önemini altını çizmiştir. Taraflar bu çerçevede, gaz ve petrol boru hattı ile yeraltı gaz depolama tesislerinin inşası/işletilmesine yönelik ortak projeler geliştirilmesi, Karadeniz'de ve üçüncü ülkelerde hidrokarbon üretiminin araştırılması amacıyla iki taraflı ve çok taraflı ortak faaliyet girişimlerinin ümit vadettiğini not etmişlerdir.

7.6 Taraflar, ulusal petrol şirketleri olan Türkiye Petrolleri (TPAO) ve Ukrayna Naftogaz aracılığıyla hidrokarbon alanında işbirliğinin geliştirilmesine hazır olduklarını teyit etmişlerdir.

7.7 Ukrayna Tarafı, Türk Tarafına Türk firmalarının Ukrayna maden yataklarının araştırılması ve işletilmesi için ihalelere katılımı konusunu değerlendirmesini önermiştir.

7.8 Taraflar, nükleer enerjinin barışçıl kullanımında işbirliği yapılması için ortak niyetlerini ifade etmişlerdir.

7.9 Ukrayna Tarafı, Türkiye’de nükleer enerji alanında yüksek eğitim gören öğrenciler ve gelecekte nükleer enerji tesislerinin operasyonu, tamir ve diğer kategorilerde Türk personelin eğitimi için Zaporizka NPP’deki National Training Center for Maintenance and Managemenet Personel of SE “NNEGCS”Energatom” şirketinin Bakım ve Personel Yönetimi Ulusal Eğitim Merkezinde staj ve eğitim düzenlenmesi imkânını değerlendirmeye Türk Tarafını davet etmiştir.

7.10 Taraflar, bilgi ve tecrübe paylaşımı, nükleer güvenliğin sağlanması ve güvenlik kültürü, entegre yönetim sistemleri, nükleer güvenlik denetimleri ve uygulamaları ile teknik personel değişimi ve eğitimi gibi konularda “Türkiye Cumhuriyeti Nükleer Düzenleme Kurumu” ve “Ukrayna Nükleer Düzenleme Kurumu (Derzhatomregulyuvannya Ukrayine)” aracılığıyla işbirliği niyetlerini ifade etmişlerdir.

7.11 Ukrayna Tarafı, “Türkiye Cumhuriyeti Nükleer Düzenleme Kurumu” ve “Derzhatomregulyuvannya Ukrayine” arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanmasını önermiştir.

7.12 Taraflar, birbirlerine ihraç edilen ürünlerin radyoizotoplar ile mülevves olmayacağını garantiye alacaklardır.

7.13 Ukrayna Tarafı, yüksek manevra kabiliyetine sahip üretim, elektrik talep yönetim sistemi, endüstriyel depolama sektörüne yatırım ve teknoloji çekme konusundaki ilgisini ifade etmiştir.

7.14 Taraflar, yenilenebilir enerji, alternatif enerji kaynakları ve enerji verimliliği alanında işbirliğinin genişletilmesi hususunda mutabakata varmışlardır. Bu nedenle, Taraflar, yenilenebilir enerji, alternatif enerji kaynakları ve enerji verimliliği alanlarında bir Mutabakat Zaptı üzerinde çalışılması konusunda anlaşmışlardır.

7.15 Taraflar, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile Ukrayna Ulusal Enerji ve Kamu Hizmetleri Düzenleme Komisyonu arasında ileri enerji teknolojileri ve pazarlarının bir sonucu olarak enerji düzenlemesinde yeni yaklaşımlar da dahil olmak üzere, kendi sektörlerindeki düzenleyici çerçevenin iyileştirilmesi hususunda işbirliğinin geliştirilmesinde anlaşmışlardır.

7.16 Taraflar, iki ülke arasındaki tüm olası işbirliği alanlarını ele almak üzere Türkiye-Ukrayna Enerji Çalışma Grubu Toplantısını uygun olan en kısa sürede gerçekleştirmeyi kararlaştırmışlardır.

8. ÇEVRE ALANINDA İŞBİRLİĞİ

8.1 Taraflar, işbirliğinin genişletilmesi için bir platform olan Karadeniz'in Kirlilikten Korunmasına yönelik Konvansiyona istinaden kurulan Karadeniz'in Kirlilikten Korunmasına yönelik Komisyon çerçevesinde işbirliğinin geliştirilmesi hususunda anlaşmışlardır.

8.2 Taraflar, Karadeniz'in kıyı bölgelerinde Ramsar Sözleşmesi'nin gerekliliklerini uygulamaya devam etmeyi kabul etmişlerdir.

8.3 Türk Tarafı, coğrafi bilgi sistemleri kapsamında bilgi, deneyim ve teknoloji değişimine hazır olduğunu ifade etmiştir.

8.4 Türk Tarafı, yüksek ölçekli, mekansal planlama, sürdürülebilir şehirler için kentsel kalkınma politikaları ve kentsel yenilenebilir projeler alanlarında işbirliği geliştirmeyi önermiştir.

9. TARIM ALANINDA İŞBİRLİĞİ

9.1 Taraflar, Türkiye-Ukrayna Tarım Çalışma Grubunun önemini vurgulamış ve mevcut işbirliğini geliştirmek için yapılan çalışmalardan duydukları memnuniyeti ifade etmişlerdir.

9.2 Taraflar, sağlık ve bitki sağlığı önlemleri alanında işbirliğini artırmak için yapıcı diyaloga olan bağlılıklarını yinelemişlerdir.

9.3 Ukrayna Tarafı, Ukrayna'dan kolajen ithalatına getirilen kısıtlamaların kaldırılmasına ilişkin bilgi talebini yinelemiştir. Türk Tarafı, Ukrayna'dan Türkiye'ye kolajen ithalatı ile ilgili mevcut mevzuata dayanarak bir resmi cevap göndermeyi taahhüt etmiştir.

9.4 Türk Tarafı, Ukrayna'dan gelen canlı sığır ve küçükbaş hayvanların Türkiye Cumhuriyeti topraklarından transit geçişine ilişkin Ukrayna'nın resmi yazısına, söz konusu resmi yazının Türk Tarafına ulaşmasından sonra yanıt verecektir.

9.5 Taraflar, aşağıdaki hususlarda işbirliğini güçlendirmeye yönelik ortak ilgiyi vurgulamışlardır:

- Tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik projelerin geliştirilmesi;
- Her iki ülkedeki ortak G2B, B2B ve tarım fuarı sergilerine katılım;
- Hayvan yetiştirme ve tohum üretimi;
- Veterinerlik ve bitki sağlığı;
- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği sektöründe ortak B2B yatırımlarının teşvik edilmesi.

9.6 Taraflar, Türkiye-Ukrayna Tarım Çalışma Grubu Beşinci Toplantısını 2021 yılının ilk yarısında düzenlemeyi ve karşılıklı fayda sağlayan alanlardaki işbirliği konusunda uygun kararları detaylandırmayı kabul etmişlerdir.

10. ORMANCILIK VE SU KAYNAKLARI YÖNETİMİ ALANINDA İŞBİRLİĞİ

10.1 Taraflar, sürdürülebilir su kaynakları yönetimi alanında işbirliğini geliştirmeyi kabul etmişlerdir.

10.2 Taraflar, ormancılık alanında işbirliğini verimli bir alan olarak tanımayı ve ormanların yangınlara, zararlılara ve hastalıklara karşı korunması ve ormanların yeniden oluşturulması alanında işbirliğinin sürdürülmesini tavsiye etmeyi kabul etmişlerdir. Taraflar ayrıca, uygun eğitimlerin yürütülmesini, tecrübe paylaşımının gerçekleştirilmesini ve deney yapmak için gerekli ekipmanın temin edilmesini içeren mikro-klonal üremeye yönelik işbirliğini geliştirme konusunda anlaşmışlardır.

11. İNŞAAT, MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ

11.1 Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde inşaat, müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri alanlarında devam eden işbirliğinin önemini dikkate alarak Taraflar, söz konusu alanlardaki mevcut ilişkilerin daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusunda anlaşmışlardır.

11.2 Ukrayna'da kamu-özel ortaklığı (PPP) projeleri için yasal çerçevenin tamamlandığını ve son dönemde Ukraynalı yetkililere verilen PPP eğitimini göz önünde bulundurarak Türk Tarafı, Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmalarının Ukrayna'da yapılması planlanan PPP projelerinde yer almaya hazır olduklarını ifade etmiştir.

12. KOBİ'LER ALANINDA İŞBİRLİĞİ

12.1 Taraflar, Türk ve Ukraynalı KOBİ'ler arasındaki ekonomik ve ticari işbirliğini geliştirme ve Türk ve Ukraynalı KOBİ'lerin küresel pazarlarda rekabet gücünü artırmalarına katkıda bulunma arzularını dile getirmişlerdir.

12.2 Türk Tarafı, KOSGEB'in (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) Ukrayna'daki muadil kuruluşu/kuruluşları ile bilgi ve tecrübe paylaşımı ile ticaret hacmini artırmaya yönelik karşılıklı iş heyetleri organize etmek amacıyla Mutabakat Zaptı müzakerelerini başlatmaya hazır olduğunu belirtmiştir.

13. DÜZENLEYİCİ POLİTİKALAR ALANINDA İŞBİRLİĞİ

13.1 Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna arasındaki düzenleyici politika, ekonomik faaliyetlerdeki kısıtlamaların kaldırılması, iş ortamının iyileştirilmesi ve ticari uygulamaların basitleştirilmesi alanlarındaki işbirliğinin önemine dikkat çekmişlerdir.

14. DIŐ UZAYIN BARIŐÇIL AMAÇLAR İÇİN KEŐŐİ VE KULLANIMI

14.1 Taraflar, Fûze Teknolojisi Kontrol Rejimi'ni göz önünde bulundurarak, uzayın barıőçil amaçlar için keőő ve kullanımı alanında ikili iőbirliđinin geliőtirilmesine devam etme konusunda anlaőmıőlardır.

15. BÖLGELERARASI VE SINIR ÖTESİ İŐBİRLİĐİ

15.1 Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna arasındaki bölgelerarası ve sınır ötesi iőbirliđinin önemini vurgulamıőlardır.

15.2 Ukrayna Tarafı, Türk Tarafı ile iőbirliđinin bölgelerarası ve sınır ötesi iőbirliđi alanında ikili iliőkileri güçlendireceđini, Türkiye Cumhuriyeti'nin başarılı tecrübelerinin öđrenilmesine fırsat sađlayacađını ve Ukrayna'da dünyanın en iyi uygulamalarının kullanımını teővik edeceđini vurgulamıőtır.

15.3 Ukrayna Tarafı, Türkiye-Ukrayna Ticari ve Ekonomik İőbirliđi Komisyonu bünyesinde bölgelerarası ve sınır ötesi iőbirliđinin geliőtirilmesine yönelik bir Çalıőma Grubunun kurulmasının dikkate alınmasını önermiőtir. Ukrayna Tarafı Türk Tarafına, söz konusu Çalıőma Grubunun kurulma amaçları da dahil olmak üzere, bu alanda iőbirliđinin nasıl geliőtirileceđi konusunda vizyon sađlayacaktır.

16. TURİZM ALANINDA İŐBİRLİĐİ

16.1 Taraflar, Türkiye-Ukrayna Hükümetlerarası Turizm Alanında İőbirliđi Komisyonu 7. Toplantısının 9-10 Ekim 2020 tarihlerinde Antalya'da düzenlenmiőt olmasından memnuniyet duymıőlardır.

16.2 Taraflar, her iki ülkenin turizm iőletmeleri ve kuruluşlarının "Ukrayna Uluslararası Seyahat ve Turizm (UITT)" fuarı benzeri fuarlara katılımını teővik etmeyi kabul etmiőlerdir.

16.3 Taraflar, turizm altyapısının geliőtirilmesine yönelik yatırım çekme imkanını deđerlendirmeyi ve bu amaçla, turizm alanındaki yatırım ortamı ve fırsatlar hakkında bilgi vermeyi kabul etmiőlerdir.

16.4 Turizm ve konaklama tesislerinin geliőtirilmesi alanında iőbirliđinin önemini dikkate alarak Taraflar, turizm pazarı, kitle iletiőim araçları, havayolları vb. temsilcileriyle karőılıklı çalıőma turları ve bilgi turları düzenlemek için iőbirliđi yapmayı kabul etmiőlerdir.

17. EĐİTİM ALANINDA İŐBİRLİĐİ

17.1 Türk Tarafı, Ukrayna Tarafına eđitim alanında iőbirliđi anlaőması imzalamayı önermiőtir.

18. KÜLTÜR ALANINDA İŞBİRLİĞİ

18.1 Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti arasında 22 Aralık 2011 tarihinde imzalanan kültürel işbirliği programı çerçevesinde kültür alanında işbirliğini sürdürmeyi kabul etmişlerdir.

Taraflar, Türkiye-Ukrayna Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu 13. Dönem Toplantısının diplomatik yollarla belirlenecek ortak bir tarihte Ukrayna'da gerçekleştirilmesi konusunda anlaşmışlardır.

İşbu Protokol, 16 Ekim 2020 tarihinde İstanbul'da eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Ukraynaca ve İngilizce dillerinde ikiye orijinal nüsha olarak imzalanmıştır. Metinler arasında yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin esas alınacaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

UKRAYNA HÜKÜMETİ ADINA

Hulusi AKAR

**Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma
Bakanı**

Ihor PETRAŞKO

**Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret
ve Tarım Bakanı**

TÜRK HEYETİ

1. Hulusi AKAR	Milli Savunma Bakanı / Eşbaşkan
2. Fuat KASIMCAN	Genel Müdür Yardımcısı (Teknik Heyet Başkanı), Ticaret Bakanlığı
3. Ahmet Yavuzhan ERDEM	Daire Başkanı, Ticaret Bakanlığı
4. Bülent Orhan TÜREL	Daire Başkanı, Ticaret Bakanlığı
5. Murat NESİMOĞLU	Daire Başkanı, Ticaret Bakanlığı
6. Yaprak ECE	Daire Başkanı, Dışişleri Bakanlığı
7. Oğuzhan KIRAN	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
8. Cemre Berker ÜLKER	Daire Başkanı, Gençlik ve Spor Bakanlığı
9. Taylan ÇOBAN	Daire Başkanı, Helal Akreditasyon Kurumu
10. Özgü KAŞMER	Şube Müdürü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
11. Gözde ŞAHİN	Koordinatör, Kültür ve Turizm Bakanlığı
12. Yavuz İlkan KARAHAN	AB Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
13. Erdal Fatih TOZOĞLU	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
14. Neslihan ÜRKMEZ	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
15. Savaş TARHAN	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
16. Ahmet Onur ÇATAKLI	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
17. Hakan ARAZ	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
18. Yahya KARAKUŞ	Uzman, Tarım ve Orman Bakanlığı
19. Dr. Semin NUREL	Uzman, Kültür ve Turizm Bakanlığı
20. Ufuk Can AKIN	AB Uzmanı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
21. Cenk Ufuk YILDIRAN	Uzman, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
22. Tevfik KALKAN	Uzman, Hazine ve Maliye Bakanlığı

23. Hasan ÇALIŞKAN Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı
24. Emrah DOKUZLU Uzman, Türkiye Maarif Vakfı
25. Cansu ŞENYÜREK Uzman, Helal Akreditasyon Kurumu
26. Umur Tolga ÖCALAN Ticaret Uzman Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı
27. Mustafa AKSAKAL Uzman Yardımcısı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
28. Kadir GENÇ Memur, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
29. Hüseyin TEKER Memur, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
30. Çiğdem ÇINAR Genel Sekreter Yardımcısı, Türkiye Müteahhitler Birliği
31. Şakir Ömer SARI İş Geliştirme ve Projeler Müdür V., Türk Akreditasyon Kurumu
32. Elnur OSMANOV Koordinatör, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
33. Ayşegül KETENCİ Operasyon Uzmanı, Uluslararası Nakliyeciler Derneği
34. Burak Ercan ERDOĞAN Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
35. Kutay ADSAN Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
36. Anara DAYLAN Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

UKRAYNA HEYETİ

1. Ihor PETRASHKO	Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanı / Eşbaşkan
2. Taras KACHKA	Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakan Yardımcısı
3. Andrii SYBIHA	Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi
4. Olga BELKOVA	Devlet Düzenleme Kurumları ve "Ukrayna Gaz İletim Sistemi Operatörü" LLC Uluslararası Kuruluşları ile Etkileşim Müdürü
5. Oleksandr VASYLCHUK	Daire Başkan Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
6. Olena HUKALOVA	Daire Başkan Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
7. Tetyana DALYEVSKA	Uzman, Ukrayna Topluluklar ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı
8. Oleksandr ZADOROZHNYI	Müdür Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
9. Oleksandr ZHEDOIDA	Çoktarafılı ve İkili Ticari Anlaşmalar Dairesi Müdürü
10. Yaroslav ILIASEVYCH	Genel Müdür, Ukrayna Altyapı Bakanlığı
11. Vitaliy KINDRATIV	Genel Müdür, Ukrayna Altyapı Bakanlığı
12. Alla KINSCHAK	Genel Müdür V. Ukrayna Topluluklar ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı
13. Mykola KNYAZEVICH	Daire Başkanı V., Ukrayna Devlet Gümrük Servisleri
14. Alina KOTUSHENKO	Müdür Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
15. Valeriy KOTSYUBA	Daire Başkanı V., Ukrayna Enerji Bakanlığı
16. Maya KOSHMAN	Daire Başkanı, Ukrayna Altyapı Bakanlığı
17. Mykola KRYZHANOVSKIY	Daire Başkanı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
18. Vitaliy KUNATENKO	Müdür Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı

19. Olena KURYATA Daire Başkanı, Ukrayna Gıda Güvenliği ve Tüketicinin Korunmasından Sorumlu Devlet Servisi
20. Oleksandr LAKTIONOV Stratejik Projeler ve Programlar Müdürü, Naftogaz.
21. Alla MAZUR Daire Başkanı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
22. Victoria LOBUN Müdür Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
23. Tetyana MALTSEVA Daire Başkanı V., Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
24. Tetyana MELNYCHENKO Daire Başkanı V., Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
25. Tetyana NYKONCHUK Şube Müdürü V., Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
26. Vladyslav ONUFRIY Uzman, Ukrayna Enerji Bakanlığı
27. Gamlet POGOSYAN Başkan, Ukrayna Altyapı Bakanlığı
28. Oleksiy ROZHKOVA Ekonomi, Ticaret ve Tarım Alanlarında Uluslararası İşbirliği Dairesi Müdürü
29. Farid Kamil Ogly SAFAROV Başkan, Ukrayna Altyapı Bakanlığı
30. Yuliya SKUBAK Müdür Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
31. Oleksandr SOFİYENKO Müdür Yardımcısı, Ukrayna Yerölçüm, Haritacılık ve Kadastro Devlet Servisi
32. Lesya SUPRUNENKO Uzman, Ukrayna Topluluklar ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı
33. Oleksandr SUHANOV Başkan Yardımcısı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
34. Ganna TKACHENKO Başkan Yardımcısı, Ukrayna Yerölçüm, Haritacılık ve Kadastro Devlet Servisi

Komisyon Sekreteryası

35. Oksana SALNYK Şube Müdürü, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı
36. Olena KRYVONOSOVA Şube Baş Uzmanı, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanlığı

ПРОТОКОЛ
ДВНАДЦЯТОГО ЗАСІДАННЯ
МІЖУРЯДОВОЇ ТУРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ КОМІСІЇ З ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Дванадцяте засідання Міжурядової турецько-української комісії з торговельно-економічного співробітництва (далі – Комісія), створеної відповідно до ст. X Угоди про торговельно-економічне співробітництво, підписаної 04.05.1992 між Урядом Турецької Республіки та Урядом України, було проведено у м. Стамбул 16 жовтня 2020 року.

Турецьку делегацію очолював Міністр національної оборони Турецької Республіки Хулусі Акар. Українську – Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко.

Експертні консультації у рамках Комісії були проведені у режимі онлайн 15-16 вересня 2020 року в дружній та конструктивній атмосфері.

Склади делегацій обох країн представлені в додатках 1 і 2 відповідно.

Сторони підтвердили рішучість і надалі зміцнювати стратегічне партнерство між двома країнами, зокрема у торговельно-економічній сфері та розвивати співробітництво на довгострокову перспективу у пріоритетних сферах, враховуючи домовленості, досягнуті під час офіційного візиту в Україну Президента Турецької Республіки Реджепа Таїпа Ердогана 03.02.2020 та його двосторонню зустріч з Президентом України Володимиром Зеленським.

Результати засідання Комісії є наступними:

1. ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ

1.1. Сторони зазначили, що пандемія COVID-19 мала значний негативний вплив на економічну ситуацію у світі, включаючи торговельні відносини. Сторони відзначили, що Турецька сторона має двосторонній дефіцит у торгівлі з Україною протягом багатьох років та зазначили, що цей дефіцит торгівлі суттєво зменшився у 2020 році. Українська сторона наголосила, що в 2020 році спостерігається зменшення українського експорту до Туреччини. Сторони наголосили на важливості подальшого розвитку двостороннього торговельно-економічного співробітництва шляхом:

- обміну інформацією щодо проведення міжнародних виставок, форумів та презентацій, які проводяться в обох країнах для сприяння участі українських та турецьких представників у вищезгаданих заходах;
- проведення бізнес заходів, у т. ч. Торгових місій;
- подальшого розвитку співпраці на рівні Торгово-промислових палат обох країн, у т. ч. активізації діяльності Українсько-Турецької Ділової ради.

1.2. Сторони підкреслили важливість проведення консультацій та поглиблення співпраці між двома країнами у випадках епідемій, а також інших природних та антропогенних викликів.

1.3. Спільним завданням Сторін є успішне завершення процесу переговорів щодо укладання Угоди про вільну торгівлю між Урядом Турецької Республіки та Урядом України. У цьому зв'язку:

- Сторони домовились вдосконалити поточні тарифні поступки з урахуванням принципів, узгоджених в Меморандумі про взаєморозуміння, підписаного на

полюх 8-го засідання Стратегічної ради високого рівня між Турецькою Республікою та Україною, яке відбулося в Києві 3 лютого 2020 року. У зв'язку з цим, Турецька сторона надіслала свій переглянутий список пропозицій Українській стороні 28 серпня 2020 року. У свою чергу, Українська сторона надіслала свій переглянутий список пропозицій Турецькій стороні 9 жовтня 2020 року;

- Сторони домовились докласти зусиль для завершення переговорного процесу щодо укладення Угоди до кінця 2020 року, що суттєво сприятиме поглибленню та розширенню взаємовигідних торговельно-економічних відносин.

1.4. Турецька сторона підкреслила, що реалізація торговельних заходів України щодо турецької продукції не відповідає цілям розвитку двосторонніх торговельних відносин.

1.5. Українська сторона наголосила, що практика застосування торговельного захисту в Україні виконується у повній відповідності до національного законодавства та правил СОТ, а застосування заходів зумовлене необхідністю відновлення добросовісної торгівлі.

2. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙ

2.1. Українська сторона поінформувала про інвестиційний потенціал України та зацікавленість в залученні турецьких інвестицій у розбудову мережі індустріальних парків та проекти на умовах державно-приватного партнерства (ДПП), у тому числі концесії.

2.2. Турецька сторона висловила готовність обмінюватися досвідом у галузі організованих промислових зон.

2.3. Українська сторона звернула увагу на останні законодавчі зміни у сфері ДПП, зокрема новий Закон України «Про концесію», та відзначила, що були проведенні перші прозорі концесійні конкурси у сфері морських портів.

2.4. Сторони відмітили, що активізація співробітництва у сфері інвестицій та ДПП є одним з пріоритетних напрямів подальшої двосторонньої співпраці між країнами.

2.5. Українська сторона запросила представників турецького бізнесу взяти участь у процесах, пов'язаних з приватизацією, зокрема, у приватизації об'єктів великої приватизації після закінчення дії встановлених Кабінетом Міністрів України карантину та обмежувальних заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби.

2.6. Турецька сторона запросила перелік приватизаційних проектів в Україні з метою інформування турецького бізнесу.

3. СПІВРОБІТНИЦТВО У МИТНІЙ СФЕРІ

3.1. Сторони висловили готовність підписати Меморандум про взаєморозуміння щодо створення Спільної митної ради між митними органами Турецької Республіки та України.

3.2. Турецька сторона висловила готовність повторно обговорити проект Меморандуму про взаєморозуміння щодо обміну двосторонньою торговельною статистичною інформацією між Міністерством торгівлі Турецької Республіки та Державною митною службою України.

3.3. Турецька сторона підтвердила, що спрощення митних процедур між турецькою та українською митницями буде взаємовигідним для обох Сторін.

3.4. Сторони висловили зацікавленість щодо підготовки та підписання Протоколу про спрощений митний коридор та Угоди щодо взаємного визнання уповноважених економічних операторів для цілей спрощення митних процедур між Турецькою Республікою та Україною.

3.5. У цьому зв'язку, Турецька сторона висловила готовність надіслати Українській стороні проект Протоколу, а також План заходів для реалізації вищезгаданої Угоди.

4. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ, ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ТА АКРЕДИТАЦІЇ

4.1. Сторони домовились активізувати співробітництво у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та оцінки відповідності.

4.2. Сторони прискорять процес розгляду проекту нової міжвідомчої угоди у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та оцінки відповідності між Міністерством торгівлі Турецької Республіки та Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

4.3. Сторони домовились фіналізувати та підписати Меморандум про взаєморозуміння між Турецьким інститутом стандартизації (TSE) та Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») на наступній офіційній зустрічі відповідних установ.

4.4. Сторони домовились розвивати технічне співробітництво у галузі акредитації шляхом обміну досвідом та знаннями, а також визначити інші потенційні сфери співпраці у цій галузі.

4.5. Турецька сторона поінформувала про готовність Агентства з акредитації халяль (НАК) вивчити можливі напрями співпраці у сфері стандартів халяль, служб акредитації та сертифікації, а також розвивати технічне співробітництво у зазначених сферах та поділитися досвідом з питань акредитації з Україною.

Турецька сторона також висловила прохання НАК презентувати їх діяльність органам з сертифікації халяль, халяльним виробникам, виробникам та постачальникам послуг в Україні.

Окрім цього, Турецька сторона підкреслила, що НАК готове провести технічний тренінг щодо інфраструктури якості халяльної продукції для зацікавлених сторін в українському секторі та акредитувати відповідні органи сертифікації халяль, що розташовані в Україні.

4.6. Турецька сторона зазначила, що співпраця з питань метрології може бути реалізована у таких сферах:

- обмін досвідом та знаннями щодо організаційної структури, законодавства та практик метрології та щодо діяльності з нагляду за ринком та оцінки відповідності;
- обмін експертами та організація навчальних програм у вищезазначених сферах.

5. СПІВРОБІТНИЦТВО У ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ

5.1. Сторони підтвердили свої наміри розвивати взаємовигідне співробітництво у таких галузях промисловості: машинобудування, проектування металургійних підприємств, авіабудування, автомобілебудування, виробництво сільськогосподарської техніки та вагонів.

5.2. Сторони погодилися опрацювати можливість участі українських підприємств з виробництва енергетичного обладнання у енергетичних проєктах на території Туреччини.

5.3. Сторони погодилися розпочати діалог щодо розміщення виробництва турецьких транспортних засобів та комплектуючих до них на території України.

5.4. Українська сторона поінформувала стосовно наявності науково-технічного потенціалу з проектування та будівництва об'єктів коксохімічного виробництва на території Турецької Республіки.

5.5. Турецька сторона запропонувала створити робочу групу для передачі Україні досвіду діяльності Центрів компетентності та цифрової трансформації (Модельного заводу), які створені для продуктивності та цифрового перетворення галузей. Турецька сторона надасть Українській стороні додаткову інформацію щодо вищезазначених пропозицій.

6. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ

6.1. Сторони позитивно відмітили роботу під час двох засідань Комітетів з комбінованих перевезень між Туреччиною та Україною, які були проведені у 2018 році у м. Анкара та у 2019 році у м. Одеса.

6.2. Сторони підтвердили важливість проведення роботи щодо розвитку мультимодальних/комбінованих перевезень між країнами, включаючи автомобільні та залізничні перевезення із використанням паромних ліній Чорного моря.

6.3. Сторони підтвердили важливість продовження співпраці у напрямку розвитку паромних перевезень між морськими портами Туреччини та України, зокрема залучення додаткового транзитного вантажопотоку, що прямуватиме у напрямку Азія-Європа-Азія.

6.4. Сторони висловили задоволення результатами обговорення тексту Угоди про внесення змін до Угоди між Урядом Турецької Республіки та Урядом України про міжнародні автомобільні перевезення та висловили бажання підписати її найближчим часом.

6.5. Українська сторона висловила зацікавленість співпрацювати з Турецькою стороною у розробці, підтримці та створенні умов для (екологічно чистого) використання палива, зокрема природного газу, CNG та LNG на вантажному та пасажирському транспорті, шляхом обміну досвідом між делегаціями.

6.6. Сторони висловили задоволення проведенням засідання Турецько-Української Спільної Комісії з міжнародних автомобільних перевезень 29 вересня 2020 року у режимі онлайн. За результатами засідання зазначеної Комісії буде продовжуватися подальша робота.

6.7. Турецька сторона висловила своє задоволення зростаючим розвитком відносин у сфері цивільної авіації між двома країнами та висловила свою принципову готовність до подальшого розвитку відносин у зазначеній сфері найближчим часом.

6.8. Сторони домовились обговорити портові збори для забезпечення економічної ефективності автомобільних перевізників на Комітеті з питань комбінованих перевезень або на Спільній комісії з міжнародних автомобільних перевезень найближчим часом.

6.9. Сторони наголосили на можливостях співпраці щодо створення та впровадження сучасних технологій для суднобудування, будівництва яхт, ремонту та технічного обслуговування суден, переробки суден, днопоглиблювальних робіт та реконструкції причалів.

6.10. Турецька сторона висловила готовність співпрацювати у навчанні, консультаціях та обміні досвідом у таких технічних галузях, як: будівництво залізничної інфраструктури, виготовлення буксированих транспортних засобів, обслуговування та ремонт інфраструктури та транспортних засобів, а також управління дорожнім рухом.

6.11. Сторони домовились здійснювати кроки щодо реалізації цифрових проєктів, таких як eTPR та ePermit, з метою модернізації транспортних операцій та сприяння торгівлі, а також економії природних ресурсів та часу.

6.12. Сторони домовились розглянути питання про поновлення "Морської угоди", підписаної у 1996 році та внесених до неї змін у 2003 році.

7. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

7.1. Сторони наголосили, що енергетичне партнерство Туреччина - Україна є стратегічно важливим.

7.2. Українська сторона запропонувала Турецькій стороні розглянути можливість використання українських підземних сховищ газу для перекачування та зберігання газу. Сторони констатували важливість співпраці та обміну інформацією щодо законодавства та практик щодо використання та сумісності підземних сховищ газу.

7.3. Українська сторона наголосила на наявних потужностях підземних сховищ газу в Україні, послугах "митного складу" та конкурентних тарифах. Також, зазначено про нову можливість транскордонного транспортування природного газу (back-haul), яка започаткована у 2020 році.

7.4. Українська сторона звернула увагу Турецької сторони на той факт, що пріоритетним питанням практичної реалізації транспортування природного газу в Україну є використання розвинених LNG-терміналів, розташованих у Туреччині та інфраструктури турецьких газопроводів з подальшою перспективою співпраці у розробці альтернативних видів палива, включаючи LNG (incl. bio-LNG), CNG (incl. bio-CNG), LPG та водень.

7.5. Враховуючи зацікавленість Туреччини та України у диверсифікації маршрутів та джерел постачань енергоресурсів, Сторони підкреслили необхідність пошуку точок дотику між інтересами обох країн. У цьому зв'язку, Сторони зазначили, що перспективними могли б бути спільні проєкти з будівництва газо- та нафтопроводів, будівництва підземних газових сховищ, започаткування спільної діяльності у двосторонньому або багатосторонньому форматі у сфері розвідки та видобутку вуглеводнів на шельфі Чорного моря та у третіх країнах.

7.6. Сторони підтвердили готовність розвивати співробітництво у сфері розвідки та видобутку вуглеводнів через власні національні нафтові компанії, а саме "Турецька нафта" (ТРАО) та "Нафтогаз України".

7.7. Українська сторона запропонувала Турецькій стороні розглянути можливість участі турецьких компаній у тендерах на розвідку та експлуатацію українських родовищ.

7.8. Сторони виявили спільний інтерес щодо співробітництва з Турецькою Республікою в ядерно-енергетичній галузі в мирних цілях.

7.9. Українська сторона запропонувала Турецькій стороні розглянути питання організації тренінгів та стажування в Національному центрі підготовки ремонтного персоналу (НЦПРП) ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» на базі ВП «Запорізька АЕС» для студентів вищих навчальних закладів, які отримують освіту в сфері атомної енергетики в Туреччині, та, в перспективі, підготовки оперативного, ремонтного та інших категорій турецького персоналу для АЕС.

7.10. Сторони висловили намір співпрацювати над такими темами, як: обмін досвідом та знаннями, забезпечення ядерної безпеки та культури безпеки, інтегрована система управління, інспекції та забезпечення ядерної безпеки, обмін технічним персоналом та навчання через Орган регулювання ядерної енергетики (Nükleer Düzlenme Kurumu) Турецької Республіки та Державну інспекцію ядерного регулювання України.

7.11. Українська сторона запропонувала підписати Меморандум про взаєморозуміння між Органом регулювання ядерної енергетики (Nükleer Düzlenme Kurumu) Турецької Республіки та Державною інспекцією ядерного регулювання України (Держатомрегулювання України).

7.12. Сторони гарантуватимуть, щоб товари, які експортуються, не були забруднені радіоізотопами.

7.13. Українська сторона зацікавлена у залученні інвестицій та технологій у сектор високоманеврених генерацій, систем управління попиту на електроенергію, промислового зберігання.

7.14. Сторони досягли консенсусу щодо посилення співпраці у галузі відновлюваних джерел енергії, альтернативних джерел енергії та енергоефективності. Таким чином, Сторони домовились працювати над Меморандумом про взаєморозуміння у галузі відновлюваних джерел енергії, альтернативних джерел енергії та енергоефективності.

7.15. Сторони домовились розвивати співпрацю між Органом регулювання енергетичного ринку Туреччини та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) у галузі розробки нормативної бази у відповідних секторах, включаючи нові підходи до регулювання енергетики в результаті прогресу енергетичних технологій та ринків.

7.16. Сторони домовились провести засідання Турецько-Української робочої групи з питань енергетики найближчим часом з метою обговорення всіх можливих напрямків співпраці між двома країнами.

8. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ

8.1. Сторони домовились розвивати співпрацю у рамках Комісії з питань захисту Чорного моря від забруднення, створеної у рамках Конвенції про захист Чорного моря від забруднення як платформи для поглиблення такої співпраці.

8.2. Сторони домовились продовжувати впровадження вимог Рамсарської конвенції в межах прибережних територій та акваторії Чорного моря.

8.3. Турецька сторона висловила готовність обмінюватись знаннями, досвідом та технологіями в рамках географічних інформаційних систем.

8.4. Турецька сторона запропонувала розвивати співпрацю у сферах масштабного просторового планування, політики міського розвитку для сталих міст та міських відновлюваних проєктів.

9. СПІВРОБІТНИЦТВО У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

9.1. Сторони підкреслили важливість роботи турецько-української Робочої групи з питань сільського господарства та висловили задоволення діяльністю в напрямі розвитку існуючого співробітництва.

9.2. Сторони підтвердили свою прихильність до конструктивного діалогу щодо подальшої співпраці у сфері санітарних та фітосанітарних заходів.

9.3. Українська сторона повторно запросила інформацію щодо зняття обмежень на імпорт колагену з України. Турецька сторона зобов'язалась надати офіційну позицію на основі чинного законодавства щодо імпорту колагену з України до Туреччини.

9.4. Турецька сторона надасть відповідь на офіційний лист України щодо транзиту живої великої рогатої худоби та дрібної рогатої худоби з України через територію Турецької Республіки після того, як лист надійде до Турецької сторони.

9.5. Сторони окреслили перспективні напрями співпраці:

- сприяння організації заходів щодо розробки коопераційних проєктів з переробки сільгосппродукції;
- сприяння організації та взаємній участі у спільних G2B і B2B та виставково-ярмаркових заходах аграрного спрямування на території обох країн;
- селекція та насінництво;
- ветеринарія та фітосанітарія;
- залучення спільних B2B інвестицій.

9.6. Сторони домовились провести П'яте засідання турецько-української Робочої групи з питань сільського господарства у першій половині 2021 року в Туреччині та напрацювати відповідні рішення щодо реалізації співпраці за напрямами, які мають спільний інтерес.

10. СПІВРОБІТНИЦТВО У ГАЛУЗІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

10.1. Сторони домовились розвивати співпрацю у галузі сталого управління водними ресурсами.

10.2. Сторони відзначили співробітництво у галузі лісового господарства ефективним та домовились продовжувати двосторонню співпрацю у галузі захисту

лісів від пожеж, шкідників та хвороб, а також у відтворенні лісів. Сторони домовились поглибити співпрацю з питань мікрокліматичного розмноження, що включало б проведення відповідного навчання, обмін досвідом та отримання необхідного обладнання для проведення експериментів.

11. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА, ПІДРЯДНИХ ТА КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

11.1. Беручи до уваги важливість постійної співпраці у галузі будівництва, підрядних та консалтингових послуг в рамках торговельно-економічних відносин між Туреччиною та Україною, Сторони домовились про подальше вдосконалення та зміцнення існуючих відносин у зазначених сферах.

11.2. Враховуючи оформлення законодавчої бази для проектів ДПП в Україні та тренінг з ДПП, який нещодавно проходив для українських посадовців, Турецька сторона висловила готовність турецьких будівельних та консалтингових компаній взяти участь у перспективних проектах ДПП в Україні.

12. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

12.1. Сторони висловили бажання покращувати економічне та комерційне співробітництво між турецькими та українськими МСП та зробити внесок у розвиток турецьких та українських МСП для підвищення їх конкурентоспроможності на світових ринках.

12.2. Турецька сторона заявила про готовність KOSGEB (Організація розвитку малого та середнього підприємництва) розпочати переговори з відповідними організаціями в Україні щодо Меморандуму про взаєморозуміння для обміну знаннями та досвідом, організації взаємних ділових поїздок для збільшення обсягу торгівлі.

13. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

13.1. Сторони підкреслили важливість співпраці у сфері регуляторної політики, дерегуляції економічної діяльності, поліпшення ділового клімату та вдосконалення ділової практики між Туреччиною та Україною.

14. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ В МИРНИХ ЦІЛЯХ

14.1. Сторони домовились продовжувати заходи щодо розвитку двостороннього співробітництва у сфері досліджень та використання космічного простору в мирних цілях, приймаючи до уваги вимоги Режиму контролю за ракетними технологіями.

15. МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ ТА ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

15.1. Сторони підкреслили необхідність розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва між Турецькою Республікою та Україною.

15.2. Українська сторона підкреслила, що співпраця з Турецькою стороною сприятиме зміцненню двосторонніх відносин у сфері міжрегіонального та транскордонного співробітництва та надасть можливість ознайомитись із успішним практичним досвідом Турецької Республіки та сприятиме використанню найкращих світових практик в Україні.

15.3. Українська сторона запропонувала розглянути можливість створення Робочої групи з питань розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва в рамках Міжурядової турецько-української комісії з торговельно-економічного співробітництва. Українська сторона надасть Турецькій стороні своє бачення розвитку співпраці у цій сфері, враховуючи цілі створення вищезгаданої Робочої групи.

16. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ТУРИЗМУ

16.1. Сторони позитивно відзначили проведення Сьомого засідання Змішаної турецько-української комісії з питань туризму, яке відбулося 9 - 10 жовтня 2020 року в Анталії.

16.2. Сторони домовились надавати сприяння участі туристичних підприємств та організацій обох країн у таких виставках, як: "Україна - Подорожі та Туризм".

16.3. Сторони домовились розглянути можливість залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури та, з цією метою, інформувати про інвестиційний клімат та можливості співпраці у сфері туризму.

16.4. Враховуючи важливість співпраці у сфері розвитку туризму та курортів, Сторони домовились співпрацювати в організації взаємних навчальних поїздок та інфо-турів представників туристичного ринку, засобів масової інформації, авіакомпаній тощо.

17. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ОСВІТИ

17.1. Турецька сторона запропонувала Українській стороні підписати Угоду про співробітництво у галузі освіти.

18. СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

18.1. Сторони домовились продовжувати співпрацю у галузі культури в рамках Програми культурного співробітництва між Урядом Турецької Республіки та Урядом України, підписаної 22 грудня 2011 року.

* * *

Сторони домовились провести Тринадцяте засідання Міжурядової турецько-української комісії з питань торговельно-економічного співробітництва в Україні, дата проведення якого буде узгоджена дипломатичними каналами.

Підписано в м. Стамбул 16 жовтня 2020 року у двох оригінальних примірниках турецькою, українською та англійською мовами, кожен з яких є однаково автентичним. У випадку розбіжностей у тлумаченні англійський текст має перевагу.

ЗА

УРЯД ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

ЗА

УРЯД УКРАЇНИ

Хулусі АКАР

**Міністр національної оборони
Турецької Республіки**

Ігор ПЕТРАШКО

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**

Склад Турецької делегації

1. Хулусі АКАР Міністр національної оборони / Співголова
2. Фуат КАСИМЧАН Заступник Генерального директора,
(Керівник технічної делегації) Міністерство торгівлі
3. Ахмед Явужан ЕРДЕМ Директор департаменту, Міністерство торгівлі
4. Бюлент Орхан ТЮРЕЛ Директор департаменту, Міністерство торгівлі
5. Мурат НЕСИМОГЛУ Директор департаменту, Міністерство торгівлі
6. Япрак ЕСЕ Директор департаменту, Міністерство закордонних справ
7. Огужан КІРАН Директор департаменту, Міністерство енергетики та природних ресурсів
8. Джемре Беркер УЛЬКЕР Директор департаменту, Міністерство молоді та спорту
9. Тейлан ЧОБАН Директор департаменту, Агентство з акредитації Халяль
10. Озгу КАШИМЕР Керівник відділу, Міністерство навколишнього середовища та урбанізації
11. Гозде САХІН Координатор, Міністерство культури та туризму
12. Явуз Ілкан КАРАГАН Експерт з питань ЄС, Міністерство торгівлі
13. Ердал Фатіх ТОЗОГЛУ Експерт з питань торгівлі, Міністерство торгівлі
14. Несліган УРКМЕЗ Експерт з питань торгівлі, Міністерство торгівлі
15. Саваш ТАРХАН Експерт з питань торгівлі, Міністерство торгівлі
16. Ахмет Онур ЧАТАКЛІ Експерт з питань торгівлі, Міністерство торгівлі

17. Хакан АРАЗ	Експерт з питань торгівлі, Міністерство торгівлі
18. Ях'я КАРАКУШ	Експерт, Міністерство сільського господарства та лісництва
19. Др. Семін НУРЕЛЬ	Експерт, Міністерство культури та туризму
20. Уфук Кан АКІН	Експерт з питань ЄС, Міністерство транспорту та інфраструктури
21. Ченк Уфук ЙІЛДІРАН	Експерт, Міністерство промисловості та технологій
22. Тевфік КАЛКАН	Експерт, Міністерство казначейства та фінансів
23. Хасан ЧАЛІЙКАН	Експерт, Міністерство національної освіти
24. Емрах ДОКУЗЛУ	Експерт, Турецький фонд Мааріфа
25. Кансу ШЕНЮРЕК	Експерт, Агентство з акредитації Халяль
26. Умур Толга ОКАЛАН	Помічник торгового експерта, Міністерство торгівлі
27. Мустафа АКСАКАЛ	Помічник експерта, Міністерство енергетики та природних ресурсів
28. Кадір ГЕНЧ	Співробітник Міністерства транспорту та інфраструктури
29. Хусейн ТЕКЕР	Співробітник Міністерства транспорту та інфраструктури
30. Чікдем СІНАР	Заступник Генерального секретаря Турецької асоціації підприємців
31. Шакір Омер САРІ	Повірений директора з розвитку бізнесу та проєктів, Турецьке агентство з акредитації
32. Ельнур ОСМАНОВ	Координатор, Рада з питань зовнішньоекономічних відносин Туреччини
33. Айшегюль КЕТЕНЦІ	Операційний спеціаліст, Міжнародна асоціація транспортерів
34. Бурак Ерджан ЕРДОГАН	Союз палат і товарних бірж Туреччини
35. Кутай АДКАН	Союз палат і товарних бірж Туреччини
36. Анара ДАЙЛАН	Союз палат і товарних бірж Туреччини

УКРАЇНЬСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ

1. ПЕТРАШКО
Ігор Ростиславович
Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, голова Української частини Міжурядової українсько-турецької комісії з торговельно-економічного співробітництва
2. КАЧКА
Тарас Андрійович
Заступник Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – Торговий представник України, заступник голови Української частини Міжурядової українсько-турецької комісії з торговельно-економічного співробітництва
3. СИБІГА
Андрій Іванович
Надзвичайний і Повноважний Посол України в Турецькій Республіці, заступник голови Української частини Міжурядової українсько-турецької комісії з торговельно-економічного співробітництва
4. БЄЛЬКОВА
Ольга Валентинівна
Директор по взаємодії з державними регуляторними органами та міжнародними організаціями ТОВ «Оператор ГТС України»
5. ВАСИЛЬЧУК
Олександр Петрович
Заступник начальника управління забезпечення розвитку підприємництва – начальник відділу розвитку та підтримки підприємництва департаменту регуляторної політики та підприємництва Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
6. ДАЛЄВСЬКА
Тетяна Анатоліївна
Державний експерт з питань транскордонного співробітництва Міністерство розвитку громад та територій України
7. ЖЕМОЙДА
Олександр Віталійович
Директор департаменту багатосторонніх та двосторонніх торговельних угод Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
8. ЗАДОРЖНИЙ
Олександр Вячеславович
Заступник директора директорату промислової політики та стимулювання розвитку регіонів Міністерства розвитку

- економіки, торгівлі та сільського господарства України
9. ЗІНЬКОВСЬКИЙ Владиславович Сергій Заступник директора департаменту захисту національного виробника – начальник управління захисту внутрішнього ринку Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
10. ЛЯСЕВИЧ Ярослав Ярославович Начальник Директорату морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України
11. КІНДРАТІВ Віталій Зіновійович Начальник Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства інфраструктури України
12. КНЯЗЕВИЧ Микола Миколайович В. о. начальника Управління міжнародної співпраці Державної митної служби України
13. КОЦЮБА Валерій Васильович Заступник начальника Управління міжнародних зв'язків – начальник відділу двостороннього співробітництва та міжнародних договорів Міністерства енергетики України
14. КОШМАН Майя Сергіївна Начальник Управління міжнародного співробітництва та протоколу Міністерства інфраструктури України
15. КРИЖАНОВСЬКИЙ Микола Михайлович Директор департаменту технічного регулювання та метрології Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
16. КУРЯТА Олена В'ячеславівна Начальник Управління міжнародного співробітництва Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів
17. ЛАКТІОНОВ Олександр Васильович Керівник стратегічних проектів та програм Департаменту стратегічного планування та контролю Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
18. ЛИСЕНКО Роман Васильович Головний спеціаліст відділу двосторонньої взаємодії в аграрній сфері управління координації інструментів міжнародної торгівлі департаменту міжнародної співпраці у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

19. **ЛОБУНЬ**
Вікторія Романівна
Заступник директора департаменту міжнародної співпраці у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства – начальник управління багатостороннього та двостороннього співробітництва Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
20. **МАЗУР**
Алла Іванівна
Начальник управління регіональних та преференційних торговельних угод департаменту багатосторонніх та двосторонніх торговельних угод Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
21. **МАЛЫЦЕВА**
Тетяна Володимирівна
Заступник начальника Управління міжнародного співробітництва та протоколу – начальник відділу двостороннього співробітництва та протоколу Міністерства інфраструктури України
22. **МЕЛЬНИЧЕНКО**
Тетяна Юріївна
Заступник начальника управління стандартизації та міжнародного співробітництва департаменту технічного регулювання та метрології – начальник відділу міжнародного співробітництва та якості Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
23. **МИХАЙЛОВА**
Олена Романівна
Радник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
24. **НИКОНЧУК**
Тетяна Миколаївна
Заступник начальника відділу переговорів та доступу до ринків управління регіональних та преференційних торговельних угод департаменту багатосторонніх та двосторонніх торговельних угод Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
25. **ОНУФРІЙ**
Владислав Олександрович
Державний експерт експертної групи з безпеки постачання та розвитку конкурентного ринку природного газу Директорату нафтогазового комплексу та розвитку ринків нафти, природного газу та нафтопродуктів Міністерства енергетики України

26. ПОГОСЯН
Гамлет Ашотович
Начальник Директорату автомобільного та електричного міського транспорту Міністерства інфраструктури України
27. РОЖКОВ
Олексій Валерійович
Директор департаменту міжнародної співпраці у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
28. САФАРОВ
Фарід Каміл Огли
Начальник Директорату цифрової інфраструктури на транспорті Міністерства інфраструктури України
29. СКУБАК
Юлія Андріївна
Заступник директора департаменту інвестицій – начальник відділу державно-приватного партнерства Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
30. СОФІЄНКО
Олександр Миколайович
Заступник директора департаменту – начальник відділу картографії та адміністративно-територіального устрою Департаменту розвитку та стандартизації Національної інфраструктури геопросторових даних Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру
31. СУХАНОВ
Олександр Васильович
Заступник начальника управління захисту внутрішнього ринку – начальник відділу дослідження стану галузей вітчизняного виробництва департаменту захисту національного виробника Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
32. ТАРАСОВА
Ірина Михайлівна
Заступник директора департаменту – начальник відділу лісових ресурсів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
33. ТЕСТОВ
Дмитро Сергійович
Радник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України
34. ТКАЧЕНКО
Ганна Сергіївна
Заступник начальника управління – начальник відділу міжнародного співробітництва, протоколу та координації проектів зовнішньої допомоги Управління з питань євроінтеграції та міжнародного співробітництва Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру

35. САЛЬНИК
Оксана Миколаївна
- Начальник відділу співробітництва з країнами Близького та Середнього Сходу та Африки управління багатостороннього та двостороннього співробітництва департаменту міжнародної співпраці у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
36. КРИВОНОСОВА
Олена Олексіївна
- Головний спеціаліст відділу співробітництва з країнами Близького та Середнього Сходу та Африки управління багатостороннього та двостороннього співробітництва департаменту міжнародної співпраці у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

PROTOCOL
OF THE TWELFTH SESSION
OF THE INTERGOVERNMENTAL TURKISH- UKRAINIAN COMMISSION
ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION

The Twelfth Session of the Intergovernmental Turkish-Ukrainian Commission on Trade and Economic Cooperation (hereinafter referred as Commission), established in accordance with Art.X of the Agreement on Trade and Economic Cooperation, signed on 4 May 1992 between the Government of the Republic of Turkey and Government of Ukraine, was held in İstanbul on 16 October 2020.

Turkish delegation was headed by H. E. Mr. Hulusi Akar, Minister of National Defense of the Republic of Turkey and The Ukrainian delegation was headed by H. E. Mr. Ihor Petrashko, Minister for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine.

The meeting of the Commission at the technical expert level was held online on 15-16 September 2020 in a friendly and constructive atmosphere.

The compositions of the two delegations are attached to Annexes 1 and 2 respectively.

Both Sides, taking into account the decisions taken during the official visit of the President of the Republic of Turkey H.E. Mr. Recep Tayyip Erdogan to Ukraine on February 3, 2020 and his bilateral meeting with the President of Ukraine H.E. Mr. Volodymyr Zelenskyy, confirmed their intention to further strengthen strategic cooperation between the two countries, and to develop collaboration particularly in trade and economic relations with a long-term prospect in mutually agreed priority areas.

The results of the meeting of the Commission are as follows:

1. TRADE RELATIONS

1.1 Both Sides pointed that the COVID-19 pandemic has had a significant negative impact on the economic situation in the world, including the trade relations. Both Sides underlined the fact that Turkey has a bilateral trade deficit with Ukraine for years and noted that this trade deficit relatively decreased in 2020. The Ukrainian Side stressed that there is a decrease of Ukrainian exports to Turkey in 2020. Both Sides stressed the importance of further development of bilateral trade and economic cooperation through:

- the exchange of information on holding of international exhibitions, forums and presentations in both countries in order to facilitate the participation of Ukrainian and Turkish representatives in the aforementioned events;
- holding of business events, including trade missions;
- the development of further bilateral cooperation on Chambers of Commerce and Industry level, the increase of efficiency of Turkey- Ukraine Business Council.

1.2 Both Sides underlined the importance of deep consultations and close collaboration between the two countries in the situations of epidemics as well as other natural and anthropogenic challenges.

1.3 The common task of the Sides is to successfully complete the negotiation process on the conclusion of the Free Trade Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of Ukraine. In this regard:

- Both Sides agreed to improve the current tariff concessions taking into account principles agreed in the Memorandum of Understanding signed at the margin of the 8th Meeting of the High-Level Strategic Council between the Republic of Turkey and Ukraine held in Kyiv on 3 February 2020. In this regard, the Turkish Side sent its revised offer list to Ukrainian Side on 28 August 2020 and the Ukrainian Side sent its revised offer list to Turkish Side on 9 October 2020.
- Both Sides agreed to make enhanced efforts in order to finalize negotiation process on conclusion the Agreement before the end of 2020, which would significantly contribute to deepening and expansion of mutually beneficial trade and economic relations.

1.4 The Turkish Side underlined that the increasing number of trade remedy investigations of Ukraine against Turkish originating goods are not aligned with the mutual goal of Turkey and Ukraine to enhance bilateral trade relations.

1.5 The Ukrainian Side emphasized that trade remedies practice in Ukraine is performed in full compliance with the national legislation and the WTO rules and the application of measures is driven by the need to restore fair trade.

2. COOPERATION IN THE FIELD OF INVESTMENTS

2.1 The Ukrainian Side informed about the investment potential of Ukraine and the interest in attracting Turkish investments in the construction of a network of industrial parks and public-private partnership (PPP) projects, including concessions.

2.2 The Turkish Side expressed its readiness to exchange experience in the field of organized industrial zones.

2.3 The Ukrainian Side drew attention to the recent legislative changes regarding PPP, in particular the new Law of Ukraine on Concession, and noted the first transparent concession tenders on seaports were conducted.

2.4 Both Sides noted that the intensification of co-operation in the field of investment and PPP is one of the priority areas for further bilateral co-operation between the countries.

2.5 The Ukrainian Side invited representatives of the Turkish business to participate in privatization-related processes, in particular, in the privatization of large-scale privatization objects after the expiration of the quarantine and restrictive measures imposed by the Cabinet of Ministers of Ukraine in order to prevent the occurrence and spread of the COVID-19.

2.6 The Turkish Side requested the list of privatization projects of Ukraine to inform Turkish business persons.

3. COOPERATION IN THE FIELD OF CUSTOMS

3.1 Both Sides expressed their willingness to sign the "Memorandum of Understanding on the Joint Customs Council between the Customs Administrations of the Republic of Turkey and Ukraine".

3.2 The Turkish Side expressed its readiness to renegotiate draft of the "Memorandum of Understanding on Exchange of Bilateral Trade Statistics Between the Ministry of Trade of the Republic of Turkey and the State Customs Service of Ukraine.

3.3 The Turkish Side reaffirmed that the facilitation of customs procedures between Turkish and Ukrainian customs will be beneficial for Both Sides.

3.4 Both Sides expressed their willingness to prepare and sign the Simplified Corridor Protocol and Agreement on Mutual Recognition of Authorized Economic Operators for simplification of customs procedures between Turkey and Ukraine.

3.5 In this regard, the Turkish Side expressed its readiness to present initial drafts of the Protocol and the Action Plan for the Agreement to the Ukrainian Side.

4. COOPERATION IN THE FIELD OF TECHNICAL REGULATION, STANDARDIZATION, METROLOGY, CONFORMITY ASSESSMENT AND ACCREDITATION

4.1 Both Sides agreed to intensify cooperation in the field of technical regulation, standardization, metrology and conformity assessment.

4.2 Both Sides agreed to accelerate the process of consideration of the draft of new interministerial agreement in the field of technical regulation, standardization, metrology and conformity assessment between the Ministry of Trade of the Republic of Turkey and the Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine.

4.3 Both Sides agreed to finalize and sign a Memorandum of Understanding between Turkish Standards Institution (TSE) and the State Enterprise "Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality" (UkrNDNC) at the next official meeting between the relevant institutions.

4.4 Both Sides agreed to develop technical cooperation in the field of accreditation by sharing expertise and knowledge and explore the other potential cooperation areas in this field.

4.5 The Turkish Side expressed the readiness of Halal Accreditation Agency (HAK) to explore possible cooperation areas in halal standards, accreditation and certification services as well as to develop a technical cooperation framework regarding these areas, and to share expertise on accreditation issues with Ukraine.

The Turkish Side also stated the request of HAK to introduce its activities to halal certification bodies, halal manufacturers and service providers located in Ukraine.

In addition, the Turkish Side emphasized that HAK is ready to provide technical training on halal quality infrastructure to the Ukrainian sector stakeholders and to accredit the halal certification bodies settled in Ukraine.

4.6 The Turkish Side expressed that cooperation on metrology could be realized in the following areas:

- Exchange of experience and knowledge about organizational structure, legislation and practices of metrology and about activities of market surveillance and conformity assessment.
- Exchange of experts and organization of training programs on the aforementioned subjects.

5. COOPERATION IN THE FIELD OF INDUSTRY

5.1 Both Sides stressed on the importance of cooperation in the following industrial areas: machinery and engineering services, design of metallurgical enterprises, aviation, automotive, agricultural machinery and wagon manufacturing.

5.2 Both Sides agreed to consider the possibility of participation of Ukrainian enterprises in energy projects for the production of energy equipment in Turkey.

5.3 Both Sides agreed to start a dialogue on the location of production of Turkish vehicles and their components on the territory of Ukraine.

5.4 The Ukrainian Side informed on the availability of scientific and technical potential for the design and construction of coke-chemical production facilities on the territory of the Republic of Turkey.

5.5 The Turkish Side proposed to establish a working group for the transfer of Competence and Digital Transformation Centers (Model Factory) in Turkey that have been established for productivity and digital conversion of industries to Ukraine. The Turkish Side will send further information on the aforementioned proposal to the Ukrainian Side.

6. COOPERATION IN THE FIELD OF TRANSPORT

6.1 Both Sides noted positively the work of two meetings of the Committees on Combined Transportation between Turkey and Ukraine, held in 2018 in Ankara and in 2019 in Odessa.

6.2 Both Sides reaffirmed the importance of developing multimodal / combined transport between countries, including road and rail transport using the Black Sea ferry service.

6.3 Both Sides reaffirmed the importance of continuing cooperation in the development of ferry services between the ports of Ukraine and Turkey, in particular the attraction of additional transit cargo flowing in the Asia-Europe-Asia direction.

6.4 Both Sides expressed their satisfaction on the finalization of the Agreement on Amendment to the International Road Transport Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of Ukraine and expressed their willingness to sign it at the earliest convenience.

6.5 The Ukrainian Side expressed its interest to collaborate on the experience of the Turkish Side in development, support and creating conditions for (environmentally friendly)

utilization of fuels in particular of natural gas, CNG and LNG, on freight and municipal transport, by exchanging knowledge and delegations.

6.6 Both Sides welcomed the meeting of the Turkish-Ukrainian Joint Commission on International Road Transport held on 29 September 2020 online. Based on the results of this Joint Commission, further work will be continued.

6.7 The Turkish Side expressed its satisfaction regarding the increasing development of civil aviation relations between the two countries and addressed its strong willingness for further development of the relations in the coming period.

6.8 Both Sides agreed to discuss the port service charges to ensure the cost efficiency for road hauliers at the Committee on Combined Transportation or Joint Commission on International Road Transport at the earliest convenience.

6.9 Both Sides highlighted the opportunities for cooperation on creation and implementation of modern technologies for shipbuilding, yacht construction, ship repair and maintenance, ship recycling, dredging construction and reconstruction of berths.

6.10 The Turkish Side expressed its readiness to cooperate in training, consultancy and experience sharing for technical fields such as the construction of the railway infrastructure, the manufacture of towed vehicles, the maintenance and repair of infrastructure and vehicles, and traffic management.

6.11 Both Sides agreed to take steps to implement digital projects such as eTIR and ePermit in order to modernize the transport operations and trade facilitation, as well as making savings on natural resources and time.

6.12 Both Sides agreed to consider of the renewal of the “Maritime Agreement” signed on 1996 and amended on 2003.

7. COOPERATION IN THE FIELD OF ENERGY, ENERGY EFFICIENCY AND RENEWABLE ENERGY

7.1 Both Sides stated that Turkey-Ukraine energy partnership is strategically important.

7.2 The Ukrainian Side proposed the Turkish Side to consider the possibility of utilizing the Ukrainian underground gas storage for pumping and storage of gas. Both Sides stated the importance of cooperation and information exchange concerning legislation and practices regarding the usage and interoperability of underground gas storage facilities.

7.3 The Ukrainian Side stressed on available capacities of the underground gas storages in Ukraine, ‘customs warehouse’ services and competitive tariffs. Also noted on new possibility of the cross-border natural gas transmission (back-haul) established in 2020.

7.4 The Ukrainian Side drew the attention of the Turkish Side to the fact that the priority issue for the practical implementation of natural gas transportation to Ukraine by using developed LNG import terminals located in Turkey and natural gas pipeline infrastructure of Turkey with the further prospect of cooperation in the alternative fuels development including LNG (incl. bio-LNG), CNG (incl. bio-CNG), LPG and Hydrogen.

7.5 Considering the interest of Ukraine and Turkey in diversifying routes and sources of energy supply, Both Sides underlined that there is mutual benefit to discover common interests of the two countries. In this regard, Both Sides noted that joint projects on the construction/operation of gas and oil pipelines, the construction/operation of underground gas storage facilities, the initiation of joint activities in the bilateral or multilateral format for the exploration and production of hydrocarbons offshore in the Black Sea and in third countries could be promising.

7.6 Both Sides reiterated their readiness to develop cooperation in the field of hydrocarbons through their national oil companies namely Turkish Petroleum (TPAO) and Naftogaz of Ukraine.

7.7 The Ukrainian Side suggested the Turkish Side to consider participation of Turkish companies in tenders on exploration and exploitation of Ukrainian deposits.

7.8 Both Sides expressed their common intention to collaborate in peaceful use of nuclear energy.

7.9 The Ukrainian Side invited the Turkish Side to consider the possibility of organizing trainings and internships at the National Training Center for Maintenance and Management Personnel of SE "NNEGC "Energoatom" at Zaporizka NPP for students of higher education institutions in the field of nuclear energy in Turkey, and, in the future, training of Turkish personnel for operation, repair and other categories of nuclear power plants.

7.10 Both Sides stated their intention to collaborate on topics such as sharing of experience and knowledge, assurance of nuclear safety and safety culture, integrated management system, nuclear safety inspections and enforcements, technical personnel exchange and training via Nuclear Regulatory Authority (Nükleer Düzenleme Kurumu) of Turkey and State Nuclear Regulatory Inspectorate of Ukraine (Derzhatomregulyuvannya of Ukraine).

7.11 The Ukrainian Side proposed to sign a Memorandum of Understanding between Nuclear Regulatory Authority (Nükleer Düzenleme Kurumu) of Turkey and State Nuclear Regulatory Inspectorate of Ukraine (Derzhatomregulyuvannya of Ukraine).

7.12 Both Sides will ensure that exported goods to each other shall not be contaminated with radioisotopes.

7.13 The Ukrainian Side expressed its interest in attracting investments and technologies in the sector of highly maneuverable generation, electricity demand management systems, industrial storage.

7.14 Both Sides reached a consensus on enhancing cooperation in the field of renewable energy, alternative energy sources and energy efficiency. Therefore, Both Sides agreed to work on Memorandum of Understanding in the fields of renewable energy, alternative energy sources and energy efficiency.

7.15 Both Sides agreed to develop cooperation between the Energy Market Regulatory Authority of Turkey and National Energy and Utilities Regulatory Commission of Ukraine in the area of development of regulatory framework in their respective sectors, including new approaches to energy regulation as a result of advancing energy technologies and markets.

7.16 Both Sides agreed to hold the Turkish-Ukrainian Energy Working Group at the earliest convenience to cover all possible cooperation areas between two countries.

8. COOPERATION IN THE FIELD OF ENVIRONMENT

8.1 Both Sides agreed to develop cooperation within the framework of the Commission for the Protection of the Black Sea against Pollution, established within the Convention on the Protection of the Black Sea against Pollution as a platform for enhancing such cooperation.

8.2 Both Sides agreed to continue implementing the requirements of the Ramsar Convention within the coastal areas of the Black Sea.

8.3 The Turkish Side expressed its readiness to exchange knowledge, experience and technology within the scope of geographical information systems.

8.4 The Turkish Side proposed to develop cooperation in the fields of upper-scaled, spatial planning, urban development policies for sustainable cities and urban renewable projects.

9. COOPERATION IN THE FIELD OF AGRICULTURE

9.1 Both Sides stressed the importance of the Turkish-Ukrainian Working Group on Agriculture and expressed satisfaction with the work done towards improving existing cooperation.

9.2 Both Sides reaffirmed their commitment to the constructive dialogue on further cooperation in the field of sanitary and phytosanitary measures.

9.3 The Ukrainian Side reiterated its request about information on lifting restrictions on imports of collagen from Ukraine. The Turkish Side committed to send official reply based on the current legislation regarding the importation of collagen from Ukraine to Turkey.

9.4 The Turkish Side will response to the official letter of Ukraine regarding the transit of live cattle and small ruminants from Ukraine through the territory of the Republic of Turkey after this official letter reaches the Turkish Side.

9.5 Both Sides stressed the common interest in strengthening cooperation as follows:

- The development of projects for processing of agricultural products;
- The participation in joint G2B and B2B and agricultural fair exhibitions in both countries;
- Breeding and seed production;
- Veterinary and phytosanitary;
- The encouragement of joint B2B investments in fisheries and aquaculture sector.

9.6 Both Sides agreed to hold the Fifth Meeting of the Turkish-Ukrainian Working Group on Agriculture in the first half of 2021 and to elaborate appropriate decisions on cooperation in the mutual beneficial areas.

10.COOPERATION IN THE FIELD OF FORESTRY AND MANAGEMENT OF WATER RESOURCES

10.1 Both Sides agreed to develop cooperation in the field of the sustainable management of water resources.

10.2 Both Sides agreed to recognize the cooperation in the field of forestry as fruitful and to recommend the continuation of cooperation in the field of forest protection against fires, pests and diseases and forest reproduction. Both Sides further agreed to enhance cooperation on micro-clonal reproduction, which would include conducting appropriate training, experience exchange and obtaining the necessary equipment for conducting experiments.

11.COOPERATION IN THE FIELDS OF CONSTRUCTION, CONTRACTING AND CONSULTANCY SERVICES

11.1 Taking into consideration the importance of the ongoing cooperation in the fields of construction, contracting and consulting services within the trade and economic relations between Turkey and Ukraine, both Sides agreed to further improve and strengthen the existing relations in the mentioned areas.

11.2 Bearing in mind the completion of the legislative framework for PPP projects in Ukraine and the PPP training given to the Ukrainian officials recently, the Turkish Side expressed the readiness of the Turkish construction and consultancy companies to take part in the prospective PPP projects in Ukraine.

12.COOPERATION IN THE FIELD OF SMEs

12.1 Both Sides expressed their willingness to improve economic and commercial cooperation between Ukrainian and Turkish SMEs, and contribute to the Ukrainian and Turkish SMEs for improving their competitive power in global markets.

12.2 The Turkish Side stated the readiness of KOSGEB (Small and Medium Enterprises Development Organization) to initiate negotiations with its counterpart organization(s) in Ukraine on Memorandum of Understanding for sharing knowledge and experience and for organizing reciprocal business delegations to increase trade volume.

13.COOPERATION IN THE FIELD OF REGULATORY POLICIES

13.1 Both Sides underlined the importance of cooperation in the sphere of regulatory policy, deregulation of economic activity, improvement of business climate and simplification of business practices between Turkey and Ukraine .

14.COOPERATION IN THE FIELD OF EXPLORATION AND USE OUTER SPACE FOR PEACEFUL PURPOSES

14.1 Both Sides agreed to continue the development of bilateral cooperation in the

field of exploration and use of outer space for peaceful purposes, taking into account the Missile Technology Control Regime.

15. INTERREGIONAL AND CROSS-BORDER COOPERATION

15.1 Both Sides underlined the importance of interregional and cross-border cooperation between the Republic of Turkey and Ukraine.

15.2 The Ukrainian Side stressed that cooperation with the Turkish Side will strengthen bilateral relations in the field of interregional and cross-border cooperation and provide an opportunity to learn about the successful practical experience of the Republic of Turkey and promote the use of world best practices in Ukraine.

15.3 The Ukrainian Side proposed to take into consideration the establishment of a working group on the development of interregional and cross-border cooperation within the Turkish-Ukrainian Commission on Trade and Economic Cooperation. The Ukrainian Side will provide the Turkish Side with the vision on how to develop cooperation in this field, including the purposes of the establishment of the abovementioned Working Group.

16. COOPERATION IN THE FIELD OF TOURISM

16.1 Both Sides welcomed to the 7th Meeting of the Intergovernmental Turkey-Ukraine Joint Tourism Committee held on 9-10 of October 2020 in Antalya.

16.2 Both Sides agreed to promote the participation of tourism enterprises and organizations of both countries in exhibitions such as “Ukraine International Travel and Tourism (UITT)”.

16.3 Both Sides agreed to consider the possibility of attracting investment in tourism infrastructure development and inform, for this purpose, about the investment climate and opportunities in the field of tourism.

16.4 Taking into account the importance of cooperation in the sphere of tourism and resort developments, Both Sides agreed to cooperate to organize mutual study tours and info tours of representatives of the tourism market, mass media, airlines, etc.

17. COOPERATION IN THE FIELD OF EDUCATION

17.1 The Turkish Side proposed to the Ukrainian Side to sign a cooperation agreement in the field of education.

18. COOPERATION IN THE FIELD OF CULTURE

18.1 The Both Sides agreed to continue the cooperation in the field of culture within the framework of the Program of cultural cooperation between the Government of Republic of Turkey and the Government of Ukraine signed on 22 December 2011.

* * *

Both Sides agreed to hold the Thirteen Session of the Intergovernmental Turkish-Ukrainian Commission on Trade and Economic Cooperation in Ukraine on a date to be determined mutually through diplomatic channels.

Signed, in Istanbul on 16 October 2020, in two originals in Turkish, Ukrainian and English languages, each being equally authentic. In case of divergence of interpretation, English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF TURKEY**

**FOR THE GOVERNMENT
OF UKRAINE**

Hulusi AKAR
**Minister of National Defense of the
Republic of Turkey**

Ihor PETRASHKO
**Minister for Development of Economy,
Trade and Agriculture of Ukraine**

TURKISH DELEGATION

1.	Hulusi AKAR	Minister of National Defence / Co-Chair
2.	Fuat KASIMCAN	Deputy Director General, (Head of Technical Delegation) Ministry of Trade
3.	Ahmet Yavuzhan ERDEM	Head of Department, Ministry of Trade
4.	Bülent Orhan TÜREL	Head of Department, Ministry of Trade
5.	Murat NESIMOĞLU	Head of Department, Ministry of Trade
6.	Yaprak ECE	Head of Department, Ministry of Foreign Affairs
7.	Oğuzhan KIRAN	Head of Department, Ministry of Energy and Natural Resources
8.	Cemre Berker ÜLKER	Head of Department, Ministry of Youth and Sport
9.	Taylan ÇOBAN	Head of Department, Halal Accreditation Agency
10.	Özgü KAŞMER	Section Director, Ministry of Environment and Urbanisation
11.	Gözde ŞAHİN	Coordinator, Ministry of Culture and Tourism
12.	Yavuz İlkan KARAHAN	EU Expert, Ministry of Trade
13.	Erdal Fatih TOZOĞLU	Trade Expert, Ministry of Trade
14.	Neslihan ÜRKMEZ	Trade Expert, Ministry of Trade
15.	Savaş TARHAN	Trade Expert, Ministry of Trade
16.	Ahmet Onur ÇATAKLI	Trade Expert, Ministry of Trade
17.	Hakan ARAZ	Trade Expert, Ministry of Trade
18.	Yahya KARAKUŞ	Expert, Ministry of Agriculture and Forestry
19.	Dr. Semin NUREL	Expert, Ministry of Culture and Tourism
20.	Ufuk Can AKIN	EU Expert, Ministry of Transport and Infrastructure

21. Cenk Ufuk YILDIRAN Expert, Ministry of Industry and Technology
22. Tevfik KALKAN Expert, Ministry of Treasury and Finance
23. Hasan ÇALIŞKAN Expert, Ministry of National Education
24. Emrah DOKUZLU Expert, Turkish Maarif Foundation
25. Cansu ŞENYÜREK Expert, Halal Accreditation Agency
26. Umur Tolga ÖCALAN Trade Expert Assistant, Ministry of Trade
27. Mustafa AKSAKAL Expert Assistant, Ministry of Energy and Natural Resources
28. Kadir GENÇ Officer, Ministry of Transport and Infrastructure
29. Hüseyin TEKER Officer, Ministry of Transport and Infrastructure
30. Çiğdem ÇINAR Deputy Secretary General, Turkish Contractors Association
31. Şakir Ömer SARI Proxy Director of Business Development and Projects., Turkish Accreditation Agency
32. Elnur OSMANOV Coordinator, Foreign Economic Relations Board of Turkey
33. Ayşegül KETENCİ Operation Specialist, International Transporters' Association
34. Burak Ercan ERDOĞAN The Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey
35. Kutay ADSAN The Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey
36. Anara DAYLAN The Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey

UKRAINIAN DELEGATION

1.	Ihor PETRASHKO	Minister for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine / Co-Chair
2.	Taras KACHKA	Deputy Minister for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
3.	Andrii SYBIHA	Ambassador of Ukraine to the Republic of Turkey
4.	Olga BELKOVA	Director for Interaction with State Regulatory Bodies and International Organizations of "Gas Transmission System Operator of Ukraine" LLC
5.	Oleksandr VASYLCHUK	Deputy Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
6.	Olena HUKALOVA	Deputy Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
7.	Tetyana DALYEVSKA	State Expert, Ministry of Communities and Territories Development
8.	Oleksandr ZADOROZHNYI	Deputy Director, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
9.	Oleksandr ZHEMOIDA	Director of the Department of Multilateral and Bilateral Trade Agreements
10.	Yaroslav ILIASEVYCH	Director General, Ministry of Infrastructure of Ukraine
11.	Vitaliy KINDRATIV	Director General, Ministry of Infrastructure of Ukraine
12.	Alla KINSCHAK	Acting Director General, Ministry of Communities and Territories Development of Ukraine
13.	Mykola KNYAZEVICH	Acting Head of Division, State Customs Service of Ukraine
14.	Alina KOTUSHENKO	Deputy Director, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine

15. Valeriy KOTSYUBA Deputy Head of Division, Ministry of Energy of Ukraine
16. Maya KOSHMAN Head of Division, Ministry of Infrastructure of Ukraine
17. Mykola KRYZHANOVSKIY Director of the Department, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
18. Vitaliy KUNATENKO Deputy Director, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
19. Olena KURYATA Head of Division, State Service of Ukraine on Food Safety and Consumer Protection
20. Oleksandr LAKTIONOV Head of strategic projects and programs, Naftogaz of Ukraine
21. Alla MAZUR Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
22. Victoria LOBUN Deputy Director, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
23. Tetyana MALTSEVA Deputy Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
24. Tetyana MELNYCHENKO Deputy Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
25. Tetyana NYKONCHUK Deputy Head of Section, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
26. Vladyslav ONUFRIY State Expert of the Expert Group on Security of Supply and Development of the Competitive Natural Gas Market of the Directorate of the Oil and Gas Complex and Development of the Oil, Natural Gas and Petroleum Products Markets of the Ministry of Energy of Ukraine
27. Gamlet POGOSYAN Head of the Directorate of Road and Electric Urban Transport of the Ministry of Infrastructure of Ukraine
28. Oleksiy ROZHKOV Director of the Department for International Cooperation on Economy, Trade and Agriculture
29. Farid Kamil Ogly SAFAROV Head of the Directorate of Digital Infrastructure for Transport of the Ministry of Infrastructure of Ukraine

30. Yuliya SKUBAK Deputy Director of the Investment Department, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
31. Oleksandr SOFIYENKO Deputy Director of the Department, State Service of Ukraine for Geodesy, Cartography and Cadastre
32. Lesya SUPRUNENKO State Expert on Cross-Border Cooperation Ministry of Community and Territories Development of Ukraine
33. Oleksandr SUHANOV Deputy Head of Division, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
34. Ganna TKACHENKO Deputy Head of Division, State Service of Ukraine for Geodesy, Cartography and Cadastre

Secretariat of the Commission:

35. Oksana SALNYK Head of Section, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine
36. Olena KRYVONOSOVA Chief specialist of Section, Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine